

SPECIFIKA ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ PRACUJÍCÍCH DŮCHODCŮ

Ing. FRANTIŠEK ELIS

Vzhledem ke skutečnosti, že řada osob vykonávajících samostatnou výdělečnou činnost, kterým byl přiznán starobní důchod, zůstává v pracovním procesu, je zcela logická otázka, jaká jsou specifika při zdaňování příjmů pracujících důchodců.

Obecně lze konstatovat, že **při zdaňování příjmů** dosažených zaměstnanou fyzickou osobou pobírající starobní důchod nedochází k žádnému rozdílu ve zdanění těchto příjmů oproti pracujícím fyzické osobě, která starobní důchod nepobírá. Poživatel starobního důchodu však musí navíc ještě posoudit, zda zdanění daní z příjmů fyzických osob nepodléhá i přiznaný starobní důchod. Problematiku řeší zákon č. 586/1993 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (ZDP).

ZA PRVÉ

Dle § 4, odstavec 1, písm. h) ZDP se od daně osvobozuje příjem získaný ve formě dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění podle zákona upravujícího důchodové pojištění, peněžní pomoci obětem trestné činnosti podle zákona upravujícího poskytnutí peněžní pomoci obětem trestné činnosti, sociálního zabezpečení, plnění z uplatnění nástrojů státní politiky zaměstnanosti a veřejného zdravotního pojištění, plnění z pojistné smlouvy o pojištění důchodu podle zákona upravujícího důchodové spoření a plnění ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu; **jde-li však o příjem ve formě pravidelně vypláceného důchodu nebo penze, je od daně osvobozena z úhrnu takových příjmů nejvýše částka ve výši 36násobku minimální mzdy, která je platná k 1. lednu kalendářního roku, za zdaňovací období, do níž se však nezahrnuje výše příplatku nebo příspěvku k důchodu podle jiných právních předpisů.**

ZA DRUHÉ

(stav pro zdaňovací období kalendářního roku 2015)

Dle § 4, odstavec 3 se osvobození pravidelně vyplácených důchodů a penzí uvedených v odstavci 1 písm. h) nepoužije v případě, kdy součet příjmů podle § 6 (příjmy ze závislé činnosti) a dílčích základů daně podle § 7 a 9 (příjmy z podnikání a příjmy z pronájmu) u poplatníka přesáhne ve zdaňovacím období částku 840 000 Kč. Do příjmů podle § 6 se pro účely tohoto ustanovení nezahrnují příjmy od daně osvobozené, ani příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Nejprve bude tedy nutné posoudit, zda vyplácený důchod nepřesáhne ve svém ročním úhrnu limit pro osvobození dle zmiňovaného § 4 odst. 1, písm. h).

Minimální měsíční mzda pro rok 2015 představovala částku 9 200 Kč, a protože limit pro osvobození je 36násobek minimální mzdy, byla v roce 2015 od daně příjmů osvobozena částka 331 200 Kč ($36 \times 9\,200 = 331\,200$).

Pro rok 2016 byla minimální měsíční mzda navýšena o 700 Kč. Základní sazba minimální mzdy tedy činí 9 900 Kč, a limit pro osvobození pro zdaňovací období kalendářního roku 2016 je proto 356 400 Kč ($36 \times 9\,900 = 356\,400$).

DANĚ A ODVODY

Dle MPSV je struktura vyplácených starobních důchodů následující:

Výše vypláceného důchodu v Kč	Počet příjemců	Výše vypláceného důchodu v Kč	Počet příjemců
Do 2 999	5 399	16 000 až 16 999	17 249
3 000 až 3 999	8 571	17 000 až 17 999	9 604
4 000 až 4 999	9 470	18 000 až 18 999	6 021
5 000 až 5 999	13 954	19 000 až 19 999	3 922
6 000 až 6 999	24 533	20 000 až 29 999	9 663
7 000 až 7 999	58 005	30 000 až 39 999	542
8 000 až 8 999	142 615	40 000 až 49 999	57
9 000 až 9 999	260 662	50 000 až 59 999	17
10 000 až 10 999	301 621	60 000 až 69 999	6
11 000 až 11 999	284 706	70 000 až 79 999	1
12 000 až 12 999	245 023	80 000 až 89 999	1
13 000 až 13 999	177 533	90 000 až 99 999	0
14 000 až 14 999	106 048		
15 000 až 15 999	62 477	Nad 100 000	1

Připusťme (i když u většiny pracujících fyzických osob bohužel spíše pouze teoreticky), že měsíční výše starobního důchodu takové osoby činí 30 000 Kč.

Rok 2015: Starobní důchod v roční výši 360 000 Kč, osvobození v částce 331 200 Kč, ke zdanění 28 800 Kč (360 000 - 331 200).

Rok 2016: Starobní důchod v roční výši 360 000 Kč, osvobození v částce 356 400 Kč, ke zdanění 3 600 Kč (360 000 - 356 400).

DÍLČÍ ZÁVĚR I.

Lze velmi důvodně předpokládat, že zdanění důchodu z důvodu překročení limitu pro osvobození ve výši 36násobku minimální měsíční mzdy nebude přicházet v úvahu.

Následně bude nutné posoudit druhé omezení pro osvobození, a to zda součet příjmů ze závislé činnosti a dílčích základů daně z podnikání (OSVČ) a z pronájmu nepřesáhl ve zdaňovacím období částku 840 000 Kč.

PŘÍKLAD 1

OSVČ-fyzická osoba měla v roce 2015 následující příjmy:

- Starobní důchod ve výši 156 000 Kč ($13\ 000 \times 12 = 156\ 000$).
- Příjmy z podnikání ve výši 2 000 000 Kč, proti kterým uplatnila daňově uznatelné výdaje ve skutečně prokázané výši v částce 1 000 000 Kč. Daňový základ dle § 7 ZDP je tedy 1 000 000 Kč.
- Příjmy z pronájmu nebytových prostor ve výši 120 000 Kč, proti kterým uplatnila výdaje procentem z dosažených příjmů v zákonem stanovené výši 30 %, tj. v částce 36 000 Kč ($120\ 000 \times 0,3 = 36\ 000$). Daňový základ dle § 9 ZDP je tedy 84 000 Kč ($120\ 000 - 36\ 000 = 84\ 000$).
- Součet dílčích základů z podnikání a z pronájmu přesáhl 840 000 Kč ($1\ 000\ 000 + 84\ 000 = 1\ 084\ 000$). Podmínky pro osvobození nejsou splněny. Starobní důchod bude proto zdaněn dle § 10 ZDP, aktuální sazba daně činí 15 %.

Poznámka: Roční výše starobního důchodu po zdanění by v tomto případě byla 132 600 Kč, přičemž OSVČ by zaplatila na sociálním pojištění za stejné období částku 146 000 Kč (1 000 000 : 2 x 0,296).

PŘÍKLAD 2

OSVČ měla příjmy a výdaje ve shodné výši jako v případě příkladu 1. Využila však institutu spolupracující osoby dle § 13 ZDP a rozdělila příjmy a výdaje z podnikání na spolupracujícího manžela a splnila tak podmínky pro osvobození vyplaceného důchodu, neboť součet základů daně z podnikání a z pronájmu nepřekročil částku 840 000 Kč.

- (1) Příjmy a výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení při samostatné činnosti s výjimkou podílu společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti mohou být rozděleny mezi poplatníka a s ním spolupracující osoby, kterými se rozumí
  - a) spolupracující manžel,
  - b) spolupracující osoba žijící s poplatníkem ve společně hospodářící domácnosti,
  - c) člen rodiny zúčastněný na provozu rodinného závodu.
- (2) U spolupracujících osob musí být výše podílu na příjmech a výdajích stejná. Příjmy a výdaje se rozdělují tak, aby
  - a) podíl příjmů a výdajů připadající na spolupracující osoby nečinil v úhrnu více než 30 % a
  - b) částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, činila
    1. za zdaňovací období nejvýše 180 000 Kč a
    2. za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce nejvýše 15 000 Kč.
- (3) V případě, že je spolupracující osobou pouze manžel, se příjmy a výdaje rozdělují tak, aby
  - a) podíl příjmů a výdajů připadající na manžela nečinil více než 50 % a
  - b) částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, činila
    1. za zdaňovací období nejvýše 540 000 Kč a
    2. za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce nejvýše 45 000 Kč.
- (4) Příjmy a výdaje nelze rozdělovat
  - a) na dítě, které nemá ukončenou povinnou školní docházku,
  - b) na dítě v kalendářních měsících, ve kterých je na něj uplatňováno daňové zvýhodnění na vyživované dítě,
  - c) na manžela, je-li na něj uplatněna sleva na manžela, a
  - d) na poplatníka, který zemřel.

ZA TŘETÍ (stav pro zdaňovací období kalendářního roku 2016)

Dle rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS18/15, které bylo zveřejněno dne 22. 7. 2016, bylo zrušeno ustanovení § 4, odstavec 3 zákona o daních z příjmů, které je podle Ústavního soudu diskriminační. Za zdaňovací období kalendářního roku 2016 již tedy nebude zdaňován starobní důchod těch zaměstnaných osob, jejichž daňový základ přesáhl 840 000 Kč.

Autor článku je daňový poradce. Článek je převzat z časopisu Informace pro lékařské praxe 4/2016.

